

Udskrift af Arbejdsrettens dom af 5. februar 2009

I sag nr.: A2008.041

Landsorganisationen i Danmark
for
Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark

mod

Interflex ApS
Fabrikvej 8
8260 Viby J
CVR Nr.: 14 37 94 01

Dommer: Næstformand, retspræsident Niels Waage

Sagen drejer sig om, hvorvidt et arbejde udført i Danmark af ansatte i et polsk firma var omfattet af den mellem parterne indgåede overenskomst, idet de polske ansatte måtte betragtes som indlejede vikarer i den indklagede danske virksomhed, eller om der forelå et reelt entrepriseforhold mellem indklagede og det polske firma.

Påstande

Klager, Landsorganisationen i Danmark for Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark har nedlagt påstand om, at indklagede Interflex ApS til Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark skal betale af en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod.

Indklagede Interflex ApS har nedlagt påstand om frifindelse.

Sagsfremstilling

Interflex ApS, der ikke er medlem af nogen arbejdsgiverorganisation, indgik den 16. juni 2004 tiltrædelsesoverenskomst med Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark, hvorved virksomheden tiltrådte overenskomsten og de til enhver tid gældende overenskomster mellem Dansk Byggeri og Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark. Overenskomstens § 6

indeholder bestemmelser om, at både ansatte og indlejede vikarer er omfattet af overenskomsten.

Ved kontrakt dateret den 25. september 2006 indgik Interflex ApS som kunde, og det polske firma KMP Service Sp. z.o.o., som entreprenør, aftale om udførelse af tømrer- og snedkerarbejde i forbindelse med opførelsen af to prøvehuse på byggepladsen Ballen Strandpark på Samsø. Det hedder i kontrakten bl.a.:

”2. Aftalegrundlaget

Følgende aftalegrundlag er gældende:

Den nærværende entreprisekontrakt og vedlagte dokument ”almindelige betingelser”

3. Særlige betingelser

Entreprenøren sørger for tilstedeværelsen af en formand der forestår styringen af entreprenørens egne fagentrepriser(r).

Formanden vil være til rådighed i tidsrummet 09.00-15.00 på hverdage. Derudover kan formanden kontaktes telefonisk alle hverdage i tidsrummet 7.00-19.00.

Entreprenøren leverer værktøj i henhold til vedlagte værktøjsliste.

Kunden forestår service og vedligeholdelse på eget materiel og værktøj også selvom dette lejlighedsvis benyttes af entreprenøren.

Alle former for arbejdslys leveres af kunden.

Kunden leverer alle forbrugsvarer til drift af værktøj og materiel herunder bits, klinger, blade, bor, klude, sække o. lign.

Til dækning af diverse persontransportomkostninger faktureres kunden kr. 950 + moms/uge.

Entreprenøren skal være repræsenteret ved det ugentlige byggemøde hver torsdag ca. kl. 9.00.

Kunden forestår indkvartering af alle entreprenørens ansatte der arbejder på projektet. Indkvarteringsforpligtelsen omfatter også eventuelle underentreprenører der udfører arbejde for entreprenøren på ovenstående projekt.

Entreprenøren forestår oprydning efter eget arbejde, hvis kunden kan henvise til affaldsdepot eller container.

Kunden sikrer at entreprenøren kan opbevare sit værktøj sikret og beskyttet fra vind og vejr f.eks. i en værktøjscontainer eller i et andet aflåseligt lokale.

Skal entreprenøren udføre materialeberegninger, udarbejdelse af tidsplaner og lignende administrative opgaver faktureres kunden særskilt herfor.

4. Pris

Kunden faktureres efter regning for det registrerede antal mandetimer registreret for projektet i henhold til timesatser i de almindelige betingelser.

5. Tidsplan

Arbejdet forventes udført i tidsrummet uge 46 2006 til uge 7 2007. Tidsplanen er kun vejledende...”

I entreprenørens ”almindelige betingelser”, der var vedlagt kontrakten, hedder det bl.a.:

”Kundens tilsynsførende

- 1) Kundens tilsynsførende bestemmes som de af kunden udpegede tilsynsførende.
- 2) Kunden eller dennes tilsynsførende skal kunne tilkaldes.
- 3) Kundens tilsynsførende repræsenterer kunden overfor entreprenøren. Kundens tilsynsførende kan give og modtage meddelelser vedrørende arbejdet samt give anvisninger med hensyn til tilrettelæggelsen af de forskellige entreprenørers arbejde i deres indbyrdes forhold. Kundens tilsynsførende har ingen instruktionsbeføjelser overfor entreprenøren og dennes underentreprenører og kan ikke direkte lede entreprenørens arbejde.
- 4) I tilfælde af identifikation af arbejde der ikke kan accepteres af kundens tilsynsførende eller kunden selv, skal denne hurtigst muligt give besked herom. Manglende indsigelse er ensbetydende med accept af de udførte arbejde.

Entreprenørens ledelse af arbejdet

- 1) Entreprenøren skal lede arbejdet enten personligt eller gennem en repræsentant, som handler på dennes vegne overfor kunden og dennes tilsynsførende i relation til udførelsen og organiseringen af arbejdet. Entreprenøren har eneansvar for al direkte instruktion og ledelse i relation til dennes arbejde.”

Der er fremlagt udkast til entreprisekontrakt dateret den 24. november 2006 mellem Interflex ApS (betegnet tømreren) og Extenzor ApS (betegnet kunden) om udførelse af tømrer- og snedkerarbejde i forbindelse med opførelsen af de to prøvehuse. I kontrakten hedder det bl.a.:

”3. Aftalegrundlaget

...

Interflex sørger for tilstedeværelsen af en dansktalende tilsynsførende der forestår styring af Interflex' egen fagentreprise Ad.2.

...

Kunden forestår indkvartering af alle Interflex' og underentreprenørens ansatte der arbejder på projektet. Der er madordning for de udførende entreprenører på pladsen, bekostet af bygherre.

...

Interflex stiller ingen bankgaranti på de to prøvehuse, men entreprenørens forsikring er gældende under og efter udførsel og aflevering.

...

4. Pris

Kunden faktureres for der registrerede antal mandetimer registreret for projektet.

Tømrerarbejde: Prisen er pr. registreret time kr. 185,- + 10 % = kr. 203,50,- + moms.

For formænd faktureres der max 20 timer pr. uge af kr. 250,- + 10 % = kr. 275,- + moms, uanset forbrug af formandstimer.

...

Alle forbrugsvarer leveres på pladsen af Samsø Huse og Have.

Andet leje eller køb af materiel gennem Interflex sker til kostpris +10 % + moms.

5. Tidsplan

Arbejdet forventes udført i tidsrummet uge 46 2006 til uge 10 2007. Tidsplanen er kun vejledende.”

Der er under sagen fremlagt ansættelseskontrakter af 15. juli 2006 mellem KMP Service Sp. z.o.o. og to af de polske medarbejdere. Det fremgår heraf bl.a., at ansættelsesforholdet begyndte den 4. august 2008, og at mindstelønnen udgjorde 7.000 zloty om måneden med tillæg af individuelt forhandlet bonus.

Af lønsedler for perioden fra 13. november 2006 til 8. december 2006 til de to polske medarbejdere fremgår det, at KMP Service Sp. z.o.o. har udbetalt en bruttoløn på 7.000 zloty og en bonus på i alt 1.925 zloty.

Der har været afholdt fællesmøde i sagen den 23. marts 2007 med deltagelse af bl. a. den indklagede virksomheds direktør Lars Langballe. Referatet af fællesmødet er sålydende:

”Ved et fællesmøde d. d. i Landsorganisationen i Danmark behandlede en af Forbundet Træ- Industri-Byg i Danmark rejst klage over for Interflex ApS, Fabriksvej 8, 8260 Viby J vedrørende brud på overenskomstens § 6, stk. 3 og 4.

Sagen forhandlede.

Enighed kunne ikke opnås.

Forbundet forbeholdt sig ret for sagens videreførelse i Arbejdsretten...”

Klageskriftet er dateret 2. januar 2008.

Forklaringer

Lars Langballe har forklaret bl.a., at han er ejer af den indklagede virksomhed Interflex, der driver tømrer- og snedkervirksomhed. Virksomheden har for tiden 10 ansatte, der alle er beskæftiget i Århus, hvor virksomheden er beliggende. Samarbejdet med det polske firma KMP Service Sp. z.o.o. startede i 2005 eller 2006. Kontakten til KMP blev etableret gennem Benjamin Petersen, som var ansat i KMP og tidligere har været ansat hos ham. Lars Langballe har samarbejdet med KMP flere gange, bl.a. i forbindelse med et projekt på Nymarksvej i Højbjerg og i forbindelse andre mindre projekter.

Ole Petersen fra Extenzor rettede henvendelse til ham, fordi han skulle have bygget 70 huse på Samsø. Der skulle forinden bygges to prøvehuse. Lars Langballe var meget interesseret i projektet, men han havde ikke folk, som han kunne sende til Samsø. Han kontaktede derfor KMP, og de indgik en entreprisekontrakt. Kontrakten er lavet af KMP. Projekteringsmaterialet var på det tidspunkt ikke helt færdigt, men der var tegninger og beskrivelser. Det blev aftalt at fakturere i henhold til medgået tid, hvilket skyldes, at der var tale om opførelse af to prøvehuse, der ikke vare helt færdigprojekterede, hvorfor det ikke var muligt at aftale en fast pris. Hans aftale med bygherren var også timebaseret. Han har tidligere lavet aftaler med KMP med fast pris.

KMP leverede ikke materialerne, idet bygherren selv ville stå for anskaffelsen heraf, idet han mente at kunne få en bedre pris fra en lokal leverandør. KMP skulle levere værktøj, medmindre der var tale om specialværktøj. Han husker ikke, hvorfor det blev aftalt, at KMP ikke skulle levere bits, klinger, blade, bor, klude, sække og lignende. Bygherren sørgede for indkvartering af de polske medarbejdere, fordi der var et vandrerhjem på byggepladsen. Lars Langballe deltog i et enkelt byggemøde i forbindelse med, at projektet skulle opstartes.

Han havde en mindre fortjeneste på projektet. Da prøvehusene var færdige, gav han tilbud om en fast pris på opførelsen af de resterende huse, men han fik ikke projektet.

På fællesmødet den 23. marts 2007 sagde repræsentanterne fra LO, at der ikke var nogen sag, for der var tale om politik. Mødet gik meget hurtigt, og han troede efter mødet, at sagen var slut.

Kenneth Stenkjær har forklaret bl.a., at han var indehaver af det polske selskab KMP Service SP z.o.o, der blev stiftet i 2005, indtil selskabet blev opløst i 2008. Selskabet udførte både hovedentrepriser og fagentrepriser og havde opgaver i både Polen, Tyskland og Danmark. Selskabet havde gennemsnitligt 10-15 ansatte, men det varierede meget. Medarbejderne var hovedsageligt polske. Han er driftsøkonom og havde primært med salg at gøre, mens den daglige drift blev forestået af en direktør og en driftsleder.

Kontakten til Interflex ApS blev etableret gennem Benjamin Petersen, som var hans danske tilsynsførende. KMP har udført forskellige opgaver for Interflex. KMP havde mange opgaver i Danmark, og omkring 10-15 % af opgaverne i Danmark blev udført for Interflex. Han har indgået aftaler med Interflex både med prisoverslag og timeafregning. Der anvendes typisk timeafregning i forbindelse med opførelse af prøvehuse. I forbindelse med et projekt på Nymarksvej i Højbjerg blev der også anvendt timeafregning, fordi KMP skulle overtage et allerede igangsat arbejde, og det derfor var svært at give en fast pris.

Interflex havde ikke medarbejdere, der kunne udføre opgaven i forbindelse med opførelsen af de to prøvehuse på Samsø, og derfor indgik KMP og Interflex aftale herom. Han udarbejdede kontrakten. Han havde ikke forinden et fuldstændigt tegnings- og beskrivelsesmateriale, men der var tegninger. Han så ikke så meget på dem. Det satte han driftslederen eller byggeledere til. Han kunne ikke få lov til at levere materialerne, for det ville

bygherren selv. Bestemmelsen i kontrakten om, at KMP skulle levere værktøj i henhold til en værktøjsliste, er måske lidt usædvanlig, men han havde haft uheldige erfaringer, hvor han pludselig skulle levere specialværktøj, som han ikke havde. Derfor lavede han en positivliste. Grunden til, at det i aftalen blev bestemt, at bits, klinger, blade, bor og lignende skulle leveres af kunden, var, at bygherren allerede havde sat sig på at levere disse. KMP stillede ikke nogen garanti. Aftalen var baseret på en forhandling, og hvis han kunne komme uden om at stille en garanti, gjorde han det selvfølgelig ikke.

Han var på byggepladsen et par gange, men det var bare for at se, hvordan det gik, for han havde en tilsynsførende derovre. Hans bror Martin og Benjamin Petersen delte denne opgave. Han havde endvidere en polsk driftsleder, Gapenski, som medarbejderne refererede til.

De polske medarbejdere blev ansat i juli 2006, men han kan ikke huske, hvor lang tid de var ansat. De var både månedslønnede og bonuslønnede. Det var driftslederen, der vurderede, hvor meget der skulle betales i bonus.

Han modtog på et tidspunkt et konfliktvarsel med tilbud om at indgå en tiltrædelsesoverenskomst, men det ønskede han ikke.

Efter opførelsen af prøvehusene afgav han en fast pris på det resterende projekt til Lars Langballe, men den var for høj, så han fik ikke projektet.

Benjamin Alexander Wieland Petersen har forklaret bl.a., at han driver selvstændig tømrervirksomhed. Han blev hyret af KMP som tilsynsførende på projektet. Hans opgave var at forudse og rapportere om eventuelle problemer. Han delte opgaven med Kenneth Stenkjærs bror. De polske medarbejdere talte kun polsk, så han kunne ikke kommunikere med dem. Tegningerne hang på byggepladsen, og de polske medarbejdere arbejdede ud fra dem. Hvis der var problemer rettede han henvendelse til de polske driftsleder, der herefter kommunikerede videre til de polske medarbejdere. Han gik ikke til Lars Langballe, hvis der var problemer.

Hans Sommerlund har forklaret bl.a., at han driver et arkitekt- og ingeniørfirma, og at han fungerede som bygherrerådgiver på projektet. Han deltog også på byggepladsen. Han var ikke til stede hver dag, men han deltog i de ugentlige byggemøder. Han lavede byggemødereferaterne, som han sendte ud pr. e-mail, herunder til Interflex' e-mailadresse, idet det var Interflex, som bygherren havde kontrakt med. Lars Langballe deltog kun i et af byggemøderne.

Da man gik i gang med opførelsen af prøvehusene, havde man alene et forprojekt, dvs. en byggetilladelse og nogle tegninger, og mange af problemerne løste man herefter på byggepladsen. Det er muligt at hente en sumpris på et forprojekt, men prisen skal i så fald oftest reguleres undervejs. Materialerne blev leveret af en entreprenør fra Samsø, som bygherren havde et godt forhold til. Denne entreprenør leverede ikke alene materialerne til tømrerentreprisen, men også til de øvrige fagentrepriser. Tidsplanen var løs, idet der var tale om et prøveprojekt, og der skulle være tid til at vælge de rette løsninger og optimere byggeriet. Bygherren sørgede for indkvarteringen af medarbejderne, idet der var et vandrerhjem på byggepladsen. Han kommunikerede med byggelederne og ikke de polske medarbejdere.

Lars Langballe fik ikke entreprisen på de resterende huse, idet bygherren valgte en entreprenør fra Samsø.

Parternes argumentation

Klager har anført, at der mellem indklagede og det polske firma ikke foreligger et reelt entrepriseforhold, men at kontrakten alene tilsigter at omgå den mellem parterne indgåede overenskomst. Indholdet af kontrakten er særdeles atypisk for entrepriseforhold på flere punkter, og indklagede har tidligere indgået aftale med det polske firma på lignende vilkår. Vederlaget i henhold til kontrakten skulle således erlægges på baggrund af registrerede mandetimer, og tidsplanen var alene vejledende. Såvel indklagede som det polske firma skulle levere værktøj, og bygherren leverede materialerne. Det polske firma, der desuden ikke stillede nogen garanti, har herved ikke påtaget sig nogen reel risiko. Derimod bar indklagede hele risikoen, hvorfor der reelt var tale om indleje af vikararbejde. Der er alene fremlagt to lønsedler, og det er ikke hermed dokumenteret, at de polske medarbejdet har fået overenskomstmæssig løn. Indklagede har som følge heraf begået overenskomstbrud og er forpligtet til at betale en bod.

Indklagede har anført, at der var tale om et reelt entrepriseforhold. De polske medarbejdere, der utvivlsomt var ansat af KMP Service Sp. z.o.o. både før og efter udstationeringen i Danmark, kan ikke anses som vikarer. Byggelederen fra KMP Service Sp. z.o.o. har gennem hele forløbet haft ledelses- og instruktionsbeføjelsen over de polske medarbejdere, og der er intet grundlag for at antage, at indklagede skulle have haft ledelses- og instruktionsbeføjelsen over for de pågældende personer. Tværtimod er det ved bevisførelsen godtgjort, at indklagedes direktør Lars Langballe normalt ikke befandt sig på byggepladsen, og at han kun deltog i et enkelt byggemøde i opstartfasen. Der var endvidere reelle og driftsmæssige grunde til at vælge at afregne i henhold til medgået tid, idet der var tale om opførelse af to prøvehuse. Kenneth Stenkjær har desuden givet en rimelig forklaring på kontraktens bestemmelser om levering af værktøj og materialer. Hertil kommer entreprisekontraktens tætte sammenhæng med indklagedes aftale med bygherren, der indeholdt tilsvarende bestemmelser.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

Indklagede og det polske firma indgik ved aftale af 25. september 2006 en entreprisekontrakt, og det var i kontrakten bestemt, at det polske firma skulle sørge for tilstedeværelsen af en formand, der skulle forestå styringen af tømrer- og snedkerentreprisen, ligesom det i det polske firmas "almindelige betingelser" var bestemt, at entreprenøren havde eneansvar for al direkte instruktion og ledelse i relation til dennes arbejde. Det fremgår således af kontraktgrundlaget, at det polske firma havde ledelses- og instruktionsbeføjelsen over for de polske arbejdere, og bevisførelsen giver ikke grundlag for at antage, at dette ikke også faktisk var tilfældet. Således kan det lægges efter forklaringerne til grund, at indklagedes direktør kun deltog i et enkelt byggemøde og normalt ikke befandt sig på byggepladsen. Der er herefter ikke grundlag for at antage, at han skulle have haft del i ledelses- og instruktionsbeføjelsen over for de polske arbejdere. Da der var tale om opførelse af ikke færdigprojekterede prøvehuse, findes det rimeligt og driftsmæssigt begrundet, at der ikke mellem indklagede og det polske firma var aftalt en fast pris. Den omstændighed, at det polske firmas vederlag blev beregnet i forhold til medgået tid, findes herefter ikke i denne sag at kunne tages til indtægt for, at entrepriseforholdet ikke har været reelt. At bygherren havde betinget sig at levere materialerne, var et vilkår i kontrakten mellem indklagede og bygherren og ses derfor heller ikke at anfægte realiteten af entreprisekontrakten. Alt i alt findes der således ikke at være påvist noget grundlag for at antage, at entreprisekontrakten ikke skulle være, hvad den giver sig ud for at være.

Arbejdsretten tager derfor indklagedes frifindelsespåstand til følge.

Thi kendes for ret:

Indklagede Interflex ApS frifindes.

I sagsomkostninger for Arbejdsretten skal klageren Landsorganisationen i Danmark for Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Niels Waage